

מדין יד אלא דיבור שלם, ובאהא נאה מבואר לעיל (דף ב' ע"ב) בתורה אמר שמואל דזה רק מדין יד, וצריך טעם, כיון דשניהם כשתפוס בשערו מתפרש מצוה שע"י שערות דהיינו נזירות מאי שנא מסלסל דהוי דיבור שלם מאהא נאה דהוי רק יד.

★★

בגמ': הרי עלי ציפורין ר"מ סבר מתפוס איניש במידי דסמיך ליה וכו'.

פרש"י ולהכי אמר ציפורין, דבעי לקבולי עליה גידול שיער דסמיך לה לציפורים. והנה יש לעיין, דנהי שבדעתו רצה לקבל נזירות, אבל מ"מ ביטוי שפתים אין כאן, ולכאורה לא שייך כאן ידות, שהרי אין כאן התחלת דיבור אלא דיבור שלם.

ויצונו בתוס' שפירשו באופן אחר וז"ל מסתמא ה"ק הרי עלי מצוה דשייכא ביה ציפורין התלוי במצות שער דהיינו נזיר וכו' ע"ש, ולדבריהם א"ש דיש כאן דיבור שלם של נזירות, אמנם לדעת רש"י צ"ע כנ"ל. אולם יעו"י בירושלמי שהקשה אהא דתנן במתני' כל כינויי נזירות כנזירות דאי במתכוון לזור אפי' אמר שאזכיר פת אהא נזיר נזיר ע"ש, ומבואר בירושלמי דנהי דבעי ביטוי שפתים בניירות מ"מ לא בעי לשון, והעיקר שיבטא רצונו ע"י דיבור, וע"כ גם בהרי עלי ציפורין שפיר מועיל (וע"ע תוס' לקמן י. בד"ה פרה זו ובמל"מ פ"ב מנזירות ה"ח ולהנ"ל א"ש וע"ע בקרן אורה ריש נדרים).

(קובץ קול התורה קובץ מ"ח ע' יא)

דף ג' ע"ב

במשנה: הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים כו' ה"ז נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו.

ויעתר מנוח אל ה' ויאמר בי אדוני איש האלקים אשר שלחת יבוא נא עוד אלינו ויורנו מה נעשה לנער היולד: וישמע האלקים בקול מנוח ויבא מלאך האלקים עוד אל האשה והיא יושבת בשדה ומנוח אישה אין עמה:

ויש להבין, דהנה מנוח, שאולי לא האמין לאשתו או חשב, שהיא לא הבינה, כראוי את דברי המלאך, התפלל וביקש שיבוא המלאך עוד "אלינו", כדי ש"ויורנו מה נעשה לנער היולד" וא"כ כיון, שנעתר הקב"ה, לתפילת מנוח, א"כ היה

ונחלקו הראשונים אי הוי מ"ע מן התורה וכלמד מהאי פסוק, או דהוי מ"ע מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. ונפק"מ במקום "ספק" אם צריך להחמיר בזה כדין ספק דאורייתא לחומרא או לא. וכן י"ל נפק"מ לענין "כפייה על המצות", לפי"ד רש"י והתוס' רי"ד בכתובות (צא:): שאין "כופין" אדם "עד שתצא נפשו" על "מצות דרבנן" אלא על מצות דאורייתא, יעו"ש. [ודלא כתוס' שם (פו.) ועוד שכופין גם על מצ"ע מדרבנן ע"ש, ואכמ"ל]. וכן נפק"מ לענין מצות צריכות "כוונה", לפי"ד הרדב"ז במג"א (סימן ס' ס"ד) דאי"צ "לכוון" במ"ע דרבנן כ"א במ"ע מה"ת. וכן י"ל נפק"מ (ד') אם איכא מצ"ע ד"הידור מצוה" במ"ע "דרבנן", דאת"ל דכל המ"ע דהידור מצוה הוי מה"ת, א"כ נר' דשייך דוקא במ"ע מה"ת ולא במ"ע דרבנן, דהא לדידיה אינו "מצוה" כלל. אולם אי הוי מ"ע דרבנן, שפיר י"ל דשייך גם במ"ע דרבנן, ודו"ק. ועוד הרבה נפק"מ בלא מספר.

דיעונו בראב"ד בהשגותיו לבה"מ בפ"ק דסוכה (דף ז. ברי"ף) דנר' דס"ל דהוי מ"ע מה"ת ע"ש. וה"נ מדוייק ברש"י ברפ"ג דסוכה (ט:): דס"ל דהוי מה"ת, מדכ' דלולב "היבש" פסול, מדבעינן מצוה מהודרת דכ' זה קלי ואנוהו ולכן יבש פסול ע"ש, והיינו מה"ת, וכש"כ בכפות תמרים שם. [וע"ש בתוס' ושאר דפליגי על רש"י ע"ש]. אולם מאידך יעו"י בח"י הריטב"א בפ"ק דסוכה (יא:): בד"ה ואי רבנן וכו' דס"ל דהידור מצוה הוי מדרבנן בעלמא, וזה קלי ואנוהו אסמכתא בעלמא הוא ע"ש. וכ"כ תוס' במנחות (מא:): בד"ה אין וכו' ע"ש. וכן יעו"י ברא"ש בפ"ק דב"ק (ט:): גבי ספיקת הגמ' אם "הידור מצוה" חייבים שלישי "מלגיו" או שלישי "מלבר", דהוי בעיא דלא איפשיטא, ופסק לקולא דהוי שלישי "מלגיו". ויעו"ש ב"פלפולא חריפתא" שכ' דה"ט דפסק לקולא מדהוי מ"ע מדרבנן ע"ש. אמנם מאידך יעו"ש בב"ק בר"ח שכ' דכיון דלא איפשיטא עבדינן לחומרא ע"ש. ונר' דה"ט מדס"ל כהראב"ד ורש"י דהוי מ"ע מה"ת, ודו"ק.

(נופת צופים ליד"נ הגאון ר' יהודה קוק שליט"א)

דף ג' ע"א

בגמ': הריני מסלסל וכו' אמר שמואל הכא נמי שתפוס בשערו.

כתב בספר שלמי יוסף (סי' ב' ס"ק ו') להעיר, דהנה בתוס' לעיל (דף ב' ע"א) בד"ה הריני מסלסל כתבו דזה לא